

Список використаних джерел:

1. Кузнецова Л.В. Развитие процессов консолидации и концентрации в банковской системе Украины / Л.В. Кузнецова, А.С. Телегин / Материали за 10-а международна научна практична конференция, «Новината за напреднали наука», 2014. Том 1. Икономики. София. «Бял ГРАД-БГ» ООД.- С. 43-49.
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт української фондової біржі ПФТС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfts.ua/>

Когут Р.А.

студент;

Руденко В.В.

кандидат економічних наук, доцент,

Вінницький навчально-науковий інститут економіки

Тернопільського національного економічного університету

ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ

Постійне фінансування ключових частин економічної системи країни є тією рушійною силою, що сприяє економічному зростанню. В свою чергу порушення цього фінансування може призвести до нестабільності та недієздатності економіки країни. Доходи державного бюджету мають значний вплив на загальнодержавному та місцевих рівнях, так як забезпечують соціально-економічний розвиток країни. Принципи та методи мобілізації доходів бюджету та раціональне використання бюджетних ресурсів залежить від державної політики, яка проводиться в той чи інший момент, а також від різних елементів системи бюджетного впливу на умови і методи господарювання та економічні відносини, які формуються на ринку. За останні роки в Україні набула хронічного характеру проблема бюджетного дефіциту, тобто значне перевищення видатків над доходами до державного бюджету, тому актуальним є дослідження стану та проблем формування дохідної частини державного бюджету.

Доходи Державного бюджету України є складовою державних доходів та відіграють вирішальне значення у реалізації основних напрямів соціально-економічної політики держави. Сутність і роль доходів державного бюджету проявляються в процесі їх формування, розподілу та відтворення з метою забезпечення фінансування суспільно необхідних видатків.

Доходи державного бюджету є складним для розуміння поняттям, так як різні науковці трактують його по різному. В цілому їх бачення розділилось на дві групи: з однієї сторони науковці на чолі з С. Юрієм стверджують що

доходи державного бюджету являються сукупністю економічних відносин [1], з іншого боку, науковці на чолі з М. Карліним вважають, що доходи державного бюджету являються сукупністю грошових до централізованого фонду грошових коштів країни [2].

Розглянувши різні підходи до трактування поняття «доходи державного бюджету», більш правильним, на нашу думку, є визначення С. Юрія та його послідовників, так як воно охоплює усі аспекти формування використання дохідної частини державного бюджету. В свою чергу, тлумачення М. Карліна не враховує суб'єктів за рахунок яких формується надходження до державного бюджету.

На нашу думку, найбільш точнішим тлумаченням доходів державного бюджету буде їх визначення як сукупність фінансових відносин, котрі виникають між державою, фізичними особами та різними суб'єктами господарювання впродовж процесу розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту країни, з метою наповнення загально державного централізованого фонду грошових коштів, за для забезпечення виконання органами державної влади покладених на них завдань та функцій.

Склад доходів державного бюджету регламентується Бюджетним кодексом України та затверджується Законом України про Державний бюджет на відповідний рік. З 2000 року державний бюджет розділений на 2 частини: загальний та спеціальний фонди. Загальний фонд фінансується головним чином за рахунок податків, неподаткових надходжень, доходів від участі в капіталі та інші. Він забезпечує фінансування виконання основних функцій і завдань держави, територіальних громад. Спеціальний фонд фінансується за рахунок коштів, які виділяються органами державної влади для зарахування до цього бюджету. Фінансові ресурси даного фонду мають предметно-цільове використання за бюджетним призначенням, яке виступає як повноваження надане головним розпорядником бюджетних коштів.

Доходи бюджету можуть формуватися на основі чотирьох методів централізації коштів:

- фіскальний метод;
- пряме вилучення доходів з державного сектора;
- одержання доходів від державних угідь, майна й послуг;
- емісійним метод.

Фіскальний метод формування дохідної частини державного бюджету, має певні специфічні ознаки такі, як примусовий характер, без еквівалентність, стягується у законодавчо-обґрунтований спосіб, рівність усіх платників перед податковим законодавством.

Метод прямого вилучення доходів з державного сектора полягає у тому, що держава здійснює підприємницьку діяльність і як підприємець, вона має право на одержання підприємницького доходу – прибутку. Але певні права на цей прибуток має й підприємства. Тому практично ніколи весь прибуток державного сектора не вилучається в бюджет. При цьому у взаєминах державних підприємств із бюджетом може використатися як пряме вилучення доходів, так і оподаткування прибутку на загальних підставах.

Одержання доходів від державних угідь, майна й послуг полягає в тому, що вони формуються залежно від обсягів власності держави. Всі угіддя, надра, корисні копалини належать державі, а виходить, і доходами від їхнього використання є платежі за ресурси. Разом з тим доходи від державної власності в Україні мінімальні.

В теорії існує ще один метод формування доходів державного бюджету – емісійний дохід. Але в період емісії інфляція збільшує грошову масу, а реальна вартість фінансових ресурсів не змінюється, що й призводить до економічної кризи в країні. Зважаючи на це, в Україні даний метод формування доходів бюджету заборонений бюджетним кодексом.

Класифікація доходів Державного бюджету України здійснюється відповідно до наказу Міністерства фінансів України «Про бюджетну класифікацію». Виділяють 5 основних груп доходів:

- 1) податкові надходження;
- 2) неподаткові надходження;
- 3) дохід від участі в капіталі;
- 4) офіційні трансферти;
- 5) цільові фонди [3].

За останні роки у структурі доходів Державного бюджету України збільшується питома вага неподаткових надходжень, при цьому питома вага податкових надходжень зменшується (табл. 1).

Таблиця 1

Структура доходів Державного бюджету України

№	Назва	2011		2012		2013	
		сума, млрд. грн.	частка, %	сума, млрд. грн.	частка, %	сума, млрд. грн.	частка, %
1	Податкові надходження	261,6	83,3	274,7	79,5	262,7	78,1
2	Неподаткові надходження	49,1	15,6	68,3	19,8	72,8	21,6
3	Доходи від участі в капіталі	0,5	0,2	1,2	0,3	0,25	0,1
4	Офіційні трансферти	2,7	0,9	1,3	0,4	0,6	0,2
5	Цільові фонди	0,2	0,1	0,25	0,1	0,2	0,1
Всього доходів		314,1	100	345,75	100	336,55	100

Дані табл. 1 свідчать, що у структурі доходів Державного бюджету України найбільшу частку займають податкові надходження (в середньому 82%) та неподаткові надходження (в середньому 17%). Частка інших надходження таких, як доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти та цільові фонди менша 1%.

Впродовж 2011-2013 років спостерігається невиконання планових показників надходжень до державного бюджету (табл. 2).

Таблиця 2

**Виконання Державного бюджету України за доходами у 2011-2013 роки,
млрд. грн.**

№	Назва	2011			2012			2013		
		план	факт	% викон	план	факт	% викон	план	факт	% викон
1	Податкові надходження	234,2	261,6	111,7	308,5	274,7	89	282,5	262,7	93
2	Неподаткові надходження	42,97	49,1	114,3	55,2	68,3	123,7	66,9	72,8	108,9
3	Доходи від операцій в капіталі	0,64	0,5	78,1	0,8	1,2	142,9	1,01	0,25	24,8
4	Офіційні трансферти	0,9	2,7	300	0,8	1,3	171,1	1,1	0,6	57,1
5	Цільові фонди	0,17	0,2	117,6	0,2	0,3	138,9	0,18	0,2	111,1
ВСЬОГО		278,9	314,1	112,6	365,5	345,8	94,6	351,6	336,6	95,7

Згідно з даними табл. 2, до державного бюджету надійшло 262,7 млрд грн. податкових надходжень, що на 11,9 млрд. грн. або на 4,4%, менше відповідного показника минулого року. При чому до бюджету надійшло на 19,7 млрд грн, або на 7,0%, менше, ніж було заплановано. Основним чинником невиконання стало недоотримання податку на додану вартість. Невиконання плану було також зафіксовано й за такими видами платежів, як акцизний податок з вироблених в Україні товарів, ввізне мито та податок на прибуток підприємств. Обсяг неподаткових надходжень склав 72,8 млрд. грн., що на 4,6 млрд. грн., або на 6,7%, більше відповідного показника минулого року. Річний план перевиконано на 12,3%, що в номінальному вираженні становить 8,0 млрд. грн. Основним чинником такого перевиконання стало збільшення коштів, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України «Про Національний банк України».

У 2013 році до державного бюджету доходів від операцій з капіталом надійшло 255,4 млн грн, що майже в 5 разів менше, ніж у 2012 році. Це пов'язано, перш за все, зі зменшенням надходжень від реалізації державних запасів товарів, які скоротилися з 1,1 млрд грн до 0,2 млрд грн. Втім, інші статті доходів від операцій з капіталом також скоротилися: надходження від продажу основного капіталу – на 18,2% та від продажу землі – на 69,4%

Зважаючи на такі особливості формування доходів Державного бюджету України можна виділити такі проблеми:

1) низька частка надходжень від операцій з капіталом, офіційних трансфертів та цільових фондів, що призводить до нерівномірності надходжень;

2) невиконання планових показників доходів державного бюджету призводить до виникнення значного бюджетного дефіциту за фактом виконання;

3) зростання обсягу зовнішньої та внутрішньої заборгованості держави;

4) значний сектор економіки знаходиться в тіні, що призводить до зменшення загального обсягу надходжень до бюджету.

Отже, доходами державного бюджету є кошти, які надходять у розпорядження держави на безповоротній основі з метою виконання покладених на неї функцій. Сучасний стан державного бюджету характеризується збільшенням державних видатків в умовах уповільнення темпів економічного зростання, він вимагає пошуку та мобілізації додаткових джерел поповнення державної казни. Недостатність доходів бюджету призводить до накопичення розміру бюджетного дефіциту та, відповідно, до необхідності його покриття за рахунок позик, що провокує стрімке нарощування державного боргу України та значно посилює боргові ризики.

Список використаних джерел:

1. Юрій С.І. Фінанси : навчальний посібник / С.І. Юрій, В.М. Федосов; Мін-во освіти і науки України. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
2. Карлін М. І. Бюджетна система України : навчальний посібник / М. І. Карлін ; Мін-во освіти і науки України. – К. : Знання, 2008. – 428 с.
3. Наказ Міністерства фінансів України «Про бюджетну класифікацію» від 14.01.2011 року N 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

Куценко Г.К.

студентка,

Одеський національний економічний університет

ВЗАЄМОДІЯ З КЛІЄНТСЬКОЮ БАЗОЮ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасному світі в останні роки спостерігається підвищений інтерес банків до розвитку клієнтських відносин, що обумовлено наступним: ХХІ століття відзначається вагомими досягненнями в питаннях покращення якості обслуговування клієнтів, на відміну від 90-х років ХХ сторіччя, коли кредитні організації вирішували в основному завдання розробки і впровадження нових продуктів та зростання їх конкурентоспроможності.

Спираючись на лабільність української економіки, зокрема трансформації та переходу банківської сфери на новий рівень, активного розвитку ринку фінансових послуг та посилення конкуренції серед фінансових організацій важливим є питання щодо наявності достатньо великої, сталої та дохідної клієнтської бази, що підтримуватиме кожен окрему банківську установу на достатньому фінансовому рівні.

Достатньо довгий час клієнт в системі фінансового менеджменту розглядався лише як окремий елемент зовнішнього середовища. Але слід зазначити, що даний підхід, що передбачає спрямованість бізнес-процесів на оптимізацію лише внутрішньої діяльності самої кредитної організації, не відповідає сучасним умовам ринкової економіки. При побудові